

Відділ нових викликів безпеці (ВНВБ)

Програма «Наука заради миру та безпеки» (НМБ)

«Співпраця з Україною в межах НМБ є безпрограшною для всіх учасників».

Д-р Антоніо Міссіролі,
помічник Генерального секретаря НАТО
з питань нових викликів безпеці

Практична
співпраця
з Україною

НАТО і наука: потенціал для інновацій

29-го листопада 2018 року, у штаб-квартирі НАТО, Альянс та його партнери відзначили шістдесяті річницю провідної ініціативи цієї організації щодо науки, інновацій та дослідницької діяльності.

Наукову програму НАТО було створено у 1958 році, щоб сприяти підготовці вчених, обміну знаннями та розбудові мережі зв'язків між науковцями. Поточна програма НМБ успадкувала цінний ресурс накопичених знань і людського потенціалу. Вона переросла в одну з ключових програм партнерства НАТО, що розвиває практичну наукову співпрацю між вченими країн НАТО і Україною і сприяє зміцненню регіональної безпеки через перспективні дослідження та надання грантів в межах широкого кола питань, які опрацьовуються через багаторічні проекти, навчальні курси та різноманітні науково-практичні заходи. За роки свого існування Програма НМБ створила міжнародну мережу цивільних науковців і експертів. Понад 20 лауреатів Нобелівської премії пов'язані з Програмою НМБ.

«Саме наука дозволяє нам зрозуміти нові виклики безпеці, і саме наука лежатиме в основі наших рішень».

Роуз Гетемюллер,
колишня заступниця Генерального секретаря НАТО

«З огляду на високі стандарти української науки та ноу-хау, співпраця з українськими дослідниками та вченими надає їхнім колегам з країн НАТО неоцінену можливість вивчати певні специфічні сфери наукової діяльності, наприклад, щодо гібридної війни».

Д-р Антоніо Міссіролі,
помічник Генерального секретаря НАТО з питань нових викликів безпеці

«Для України ця програма є не просто корисним засобом об'єднання фахівців заради зміцнення безпеки і прогресу. Україна вважає НМБ своїм вірним і надійним другом, який надає підтримку українським науковцям впродовж понад 20 років».

Вадим Пристайко
Колишній посол України при НАТО

Україна і НМБ

Активна взаємодія з Україною за Програмою МСБ триває з 1991 року. В квітні 2014 року, у відповідь на незаконну анексію Криму Росією, Альянс вирішив активізувати практичну співпрацю з Києвом у сфері цивільної науки та технологій, що пов'язані з безпекою. Сьогодні діяльність за програмою НМБ в Україні охоплює широке коло питань щодо нових викликів безпеці: боротьба з тероризмом, передові технології, кіберзахист, гібридна війна, енергетична безпека та захист від хімічних, біологічних, радіологічних і ядерних речовин (ХБРЯ). Заходи НМБ стосуються також гуманітарних та соціальних аспектів безпеки, таких як виконання Резолюції Ради безпеки ООН №1325 щодо жінок, миру й безпеки; сприяють розробці передових технологій безпекового призначення; підвищують ефективність виявлення і знешкодження мін та вибухонебезпечних боєприпасів. Чимало поточних заходів НМБ допомагають Україні впоратися з негативними наслідками конфлікту з Росією через залучення науковців і експертів з країн Альянсу та України до змістовної практичної співпраці, розбудову мереж співпраці та зміцнення інституційного потенціалу всередині країни.

Від 2014 року Україна є найбільшим бенефіціаром Програми НМБ. Впродовж останніх п'яти років з Україною як провідним партнером було започатковано 69 заходів НМБ; українські науковці та експерти взяли участь у цілій низці додаткових проектів та семінарів за підтримки НМБ як дослідники або промовці. Українські інституції нерідко стають кінцевими споживачами проектів НМБ, а також отримують обладнання для досліджень та стипендії для молодих науковців. У 2019 році Україна залишається провідним партнером і має 28 поточних проектів НМБ, що становить 24 відсотка від загального обсягу Програми.

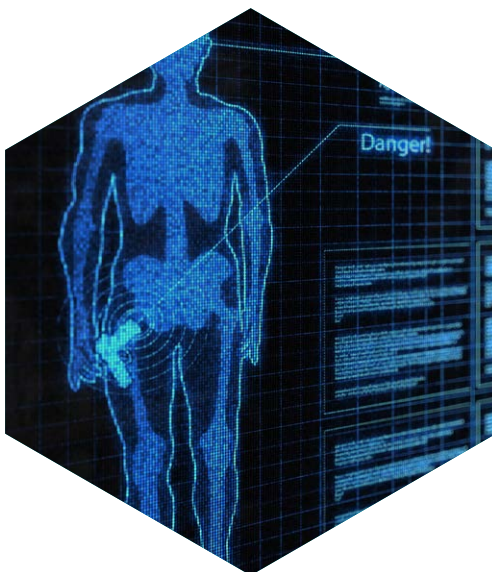

«З огляду на успішну реалізацію науково-дослідних проектів за Програмою НАТО «Наука заради миру та безпеки» протягом останніх років та посилення інтересу українських вчених до участі в Програмі буде вжито заходів до активізації співпраці України з НАТО у науковій сфері».

Річна національна програма України
під егідою Комісії Україна-НАТО на
2019 рік

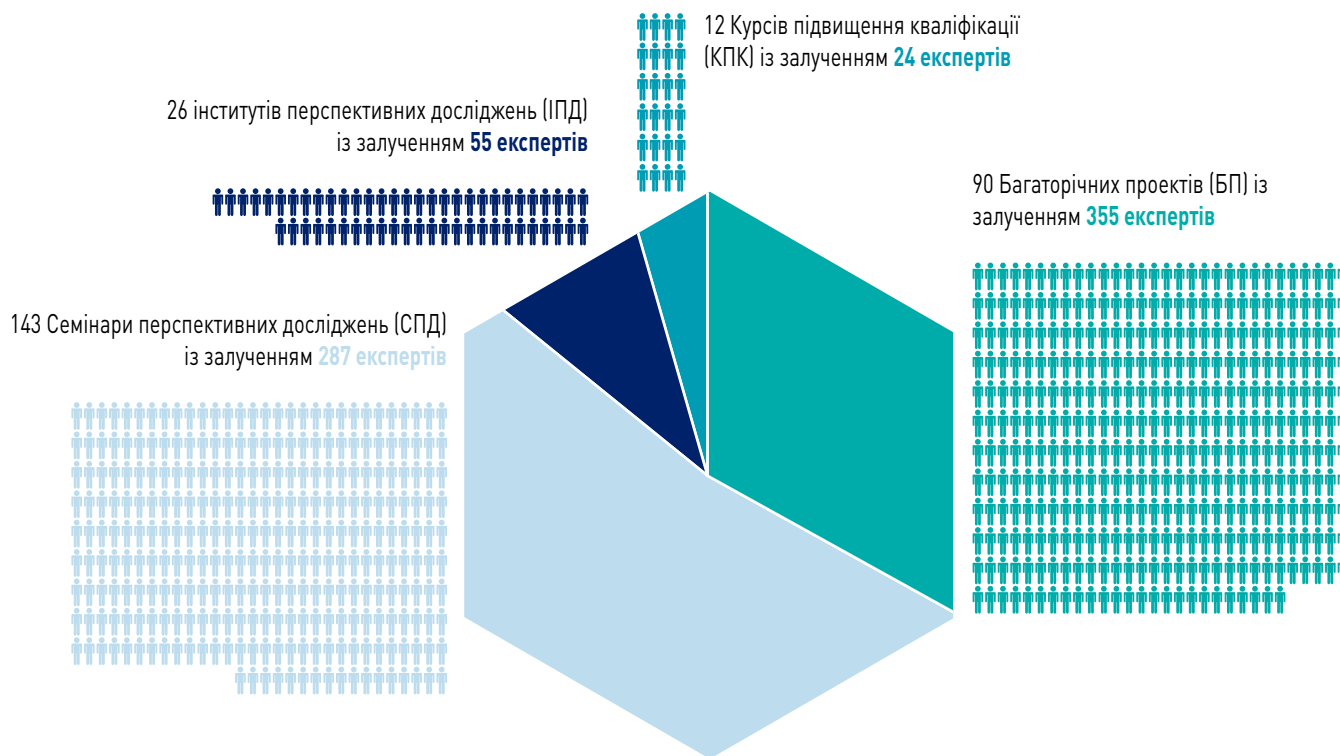
Флагманський проект: DEXTER

На даному етапі українські фахівці залучені до важливої нової ініціативи НМБ щодо розробки інноваційних технологій дистанційного виявлення вибухівки – проекту, що сприяє підвищенню ролі НАТО в міжнародній боротьбі з тероризмом. Україна є одним з ключових учасників флагманського проекту НМБ DEXTER (виявлення вибухівки та вогнепальної зброї у протидії тероризму), що виконується вісьмома країнами членами та партнерами НАТО, які розробляють інтегровану систему виявлення вибухівки та вогнепальної зброї в громадських місцях – дистанційно, в режимі реального часу і без створення перешкод для перехожих.

Факти та цифри: 2019

З 1991 року понад **720 експертів з України** взяли участь у наступних заходах НМБ:

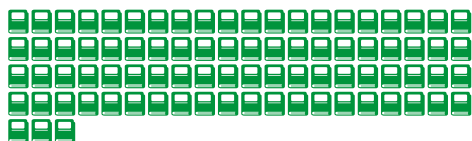

За останні 28 років Програма НМБ сприяла обміну понад **950 молодих науковців**

Завдяки Програмі НМБ понад **150 експертів** з країн НАТО відвідали наукові установи України з метою обміну знаннями та передовим досвідом.

83 публікації

Програма НМБ надала підтримку **44 молодим українським науковцям**, які навчалися за кордоном, щоб продовжити свої дослідження в Україні.

Співпраця з країнами-членами та партнерами НАТО:

Бельгія
Болгарія
Канада
Хорватія
Чеська Республіка
Данія
Естонія
Франція
Німеччина

Греція
Угорщина
Італія
Латвія
Литва
Нідерланди
Норвегія
Польща
Португалія

Румунія
Словаччина
Словенія
Іспанія
Туреччина
Великобританія
Сполучені Штати

Вірменія
Австралія
Азербайджан
Білорусь
Єгипет
Фінляндія
Грузія
Ізраїль
Японія

Казахстан
Мавританія
Марокко
Республіка Корея
Сербія
Швеція
Туніс
Узбекистан

Головні досягнення

Гуманітарне розмінування в Україні

Через реалізацію цільових заходів з розвитку сил, засобів та інституційного потенціалу Програма НМБ сприяє впровадженню Комплексного пакету допомоги (КПД) для України, ухваленого на саміті НАТО у Варшаві, в 2016 році. Одним з практичних результатів цієї роботи є важливий проект з надання Україні допомоги щодо гуманітарного розмінування. Він передбачає посилення спроможності Державної служби з надзвичайних ситуацій України (ДСНСУ) у проведенні операцій з розмінування на Сході країни (Донецька та Луганська область), спрямованих на поліпшення умов для повернення переміщених осіб. Даний проект дозволив, зокрема, скористатися Програмою НМБ, щоб оперативно відповісти на терміновий запит України щодо надання обладнання для ліквідації наслідків вибухів боєприпасів на військовому складі в Балаклії, в березні 2017 року.

Багатонаціональна система телемедицини

Програма НМБ сприяла також посиленню, в межах КПД, можливостей та засобів телемедицини і парамедицини. Проект НМБ дозволяє медикам ефективніше долучитися до ліквідації наслідків катастроф та інцидентів, що потребують спеціальних фахових навичок з надання першої медичної допомоги. Він передбачає використання сучасних засобів комунікації в режимі реального часу для дистанційного надання рекомендацій медикам, які допомагають постраждалим безпосередньо в зоні лиха. В межах даного проекту в Україні було обладнано два парамедичних центри, а 30 українських парамедиків пройшли курс з «тренування тренерів» в Румунії. Під час польових навчань, проведених Євroatлантичним центром координації реагування на катастрофи (ЄАЦКРК) у Львові, в 2015 році, засоби телемедицини успішно пройшли перше практичне випробування, що дозволило медикам долучитися до ліквідації наслідків катастроф та інцидентів вздовж національних кордонів. Станом на сьогодні проект успішно завершено.

Компактні сенсорні системи для безпілотних літальних апаратів

В межах даного багаторічного проекту розроблено датчик для безпілотних літальних апаратів (БПЛА), що дозволяє збирати дані про локацію ворожих форпостів. Датчик може перехоплювати сигнали з поля бою, визначати напрям і локацію джерела передачі і на їх основі складати карту частот. Датчик – компактний, легкий і має низький рівень енергоспоживання, що робить його важливим прототипом інструменту стратегічного планування. В межах даного проекту Україна співпрацювала з Іспанією та Республікою Корея. Після закінчення проекту професор Інституту ім. О.Я. Усикова Національної академії наук України Костянтин Лукін та його іспанські й корейські колеги отримали Премію партнерства НМБ, яку вручила тодішня заступниця Генерального секретаря НАТО Роуз Гетемюллер з нагоди 60-річчя Наукової програми, 29 листопада 2018 року.

Майбутня співпраця

Основні пріоритети

З 2012 року Програма НМБ виконувалася у відповідності до ключових пріоритетів, що відповідають стратегічним завданням НАТО щодо: (1) нових викликів безпеці – кібер-захист, боротьба з тероризмом, енергетична безпека, захист від ХБРЯ загроз; (2) підтримки місій та операцій під проводом НАТО; (3) сприяння розробці передових технологій безпекового призначення; (4) гуманітарних і соціальних аспектів безпеки; та (5) інших питань, пов'язаних з безпекою, згідно зі стратегічними директивами, ухваленими главами держав та урядів НАТО.

Майбутні перспективи

Спільна робоча група Україна-НАТО зі співробітництва з питань науки та довкілля (СРГСНД) керує взаємодією між Україною та НАТО у сфері цивільної науки та технологій, що пов'язані з безпекою. 28 березня 2019 року, в Брюсселі, відбулося 16-те засідання СРГСНД, на якому йшлося про досягнення співпраці Україна-НАТО в межах НМБ та пріоритетні сфери подальшого співробітництва. Для майбутніх проектів Спільна робоча група визначила такі напрямки, як жінки, мир та безпека (ЖМБ), гібридна війна, а також морські наукові дослідження щодо Чорного моря, зокрема питання безпеки довкілля.

Вплив публічної дипломатії

Програма НМБ наочно демонструє можливості і досягнення наукової співпраці країн-членів та партнерів НАТО. Інформаційний день, проведений у Києві в листопаді 2019 року, було організовано з метою ширшого розповсюдження інформації щодо Програми НМБ серед наукової спільноти України.

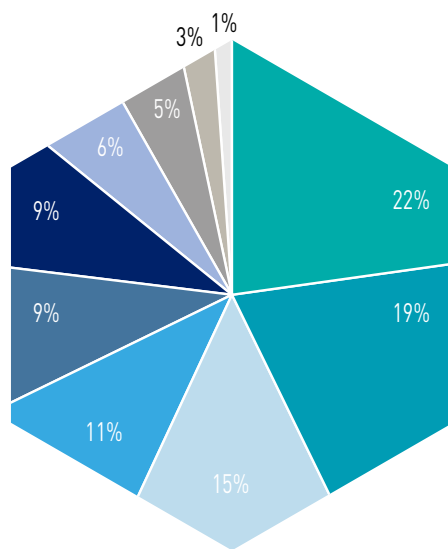
Для інформування учасників Програми та широкого загалу про поступ у її реалізації працює офіційний веб-сайт НМБ (www.nato.int/science) і Твіттер-акаунт (@NATO_SPS). Новини про заходи НМБ нерідко публікуються на офіційній веб-сторінці НАТО (www.nato.int) та висвітлюються на NATO TV.

Інтерес до популяризації досягнень Програми з боку місцевих та міжнародних засобів масової інформації показує, наскільки актуальними для публічної дипломатії є заходи НМБ, які завжди мають практичне спрямування і диктуються реальними потребами. Про заходи НМБ розповідали New York Times, Bloomberg Business, Politico та Washington Post, а також безліч місцевих ЗМІ.

Програма НМБ є ефективним майданчиком для знайомства широкого загалу з науковцями, які беруть участь в її заходах. Дослідження, що проводяться в межах НМБ, нерідко публікуються у спеціалізованих наукових журналах; ряд видатних вчених отримали міжнародні нагороди за дослідження в межах Програми. Популяризації досягнень за проектами НМБ слугує також висвітлення їх у публікаціях NATO Science Series, що сприяє вихованню наступного покоління науковців через залучення молодих дослідників.

Програма НМБ висловлює вдячність Представництву НАТО в Україні, а також Місії України при НАТО, Міністерству освіти і науки України та Національній академії наук за їхній внесок у роботу та досягнення Програми НМБ в Україні.

Співпраця з Україною в межах НМБ за основними пріоритетними сферами з 2012 року

Нотатки

Наші контакти

Science for Peace and Security (SPS) Programme
Emerging Security Challenges Division (ESCD)

NATO HQ
Bd. Leopold III
B-1110 Brussels
Belgium
Fax: +32 2 707 4232

Email: sps.info@hq.nato.int

Додаткову інформацію та новини про Програму НМБ
можна отримати на нашому веб-сайті
(www.nato.int/science)

Слідкуйте за оновленнями в Програмі НМБ
на Твіттері [@NATO_SPS](https://twitter.com/NATO_SPS).